

Pismo Sindikatu poklicnega gasilstva Slovenije in povabilo na protest Skupaj za podnebno pravičnost

Okoljska katastrofa in njen vpliv na gasilstvo

Okoljska kriza se danes širom sveta kaže v najrazličnejših oblikah – segrevanje ozračja, skrajni vremenski pojavi, otoki plastike sredi oceanov, izumiranje živalskih vrst, vedno večji in pogostejši gozdni požari itd. Že vsaj trideset let znanost stoji za trditvijo, da je velik del podnebnih sprememb antropogen, torej rezultat človeških dejavnikov. A ne glede na to smo ravno v zadnjih tridesetih letih v zrak spustili več emisij ogljikovega dioksida kot v prejšnjih dvesto letih, ob tem pa pridelali največ plastike, izsekali največje površine gozdov, ogromno živih bitij pa pripeljali na rob (če ne že čez rob) izumrtja.

Samo zavedanje o človekovem uničujočem vplivu na okolje očitno prav nič ne spreminja osnovne paradigme gospodarstva – paradigme razvoja in neprestane gospodarske rasti. Opozorila, da neomejene rasti na planetu z omejenimi viri ni, niti za trenutek ne zaustavljajo pohlepa vladajoče elite, ki za svoje dobičke izžema planet in njegovo prebivalstvo. To verjetno počnejo tudi z zavedanjem, da podnebne spremembe ne bodo vseh prizadele v enaki meri, temveč se bodo najbolj znesle prav nad delavci, revnimi ter prebivalci držav globalnega juga. Bogati lahko vedno zamenjajo kraj bivanja, niso odvisni od svojega dela, v primeru obsežnih požarov pa si lahko – kot sta storila Kim Kardashian in Kanye West – privoščijo zasebne gasilce, ki bodo sredi goreče Kalifornije pred ognjem branili njuno tako ali tako dobro zavarovano luksuzno vilo. Na drugi strani pa delavce v času okoljske krize

čakajo prevalitev stroškov spopadanja z okoljsko krizo na delavstvo, nižanje plač, odpovedi, beg iz poplavljenih in drugače opustošenih mest ter vojne za vodo in druge osnovne življenjske potrebščine.

A znotraj delavstva bodo nekateri nosili še večje breme okoljske krize. V gibanju *Mladi za podnebno pravičnost* smo s tem namenom po marčevskem Šolskem štrajku pričeli iskati stik s predstavniki tistih poklicev in branž, ki jih bo podnebna kriza kar najbolj prizadela. To so delavci v rudarstvu, energetiki in nekaterih drugih »umazanih« industrijah, ki se bodo morali zaradi vpliva na okolje slej ko prej prezaposeliti, zato se morajo v najkrajšem možnem času kar najbolje organizirati ter skupaj z drugimi progresivnimi silami v družbi narekovati proces pravične tranzicije stran od izpustov toplogrednih plinov, v kateri ne bodo odpadli kot kolateralna škoda.

Tem sledijo kmetje, čebelarji, gozdarji ter drugi, ki so odvisni od narave in njenih ciklov ter podnebne spremembe vsak dan občutijo kot pridelovalci hrane. Način deljenja evropskih subvencij jih ne spodbuja v sonaravne kmetijske prakse, hkrati pa jih pozebe, vročinski valovi, toča in suše malodane silijo v opustitev proizvodnje.

Tretja ciljna skupina pa so poklici, ki bodo v boju proti posledicam podnebnih sprememb na prvi bojni črti – to so predvsem delavke in delavci v zdravstvu ter gasilstvu. Osnovne naloge vsake gasilske enote namreč obsegajo posredovanja ob poplavah in požarih, dostavo vode v času suše, gašenje smetišč, ki jih je ceneje zažgati kot prazniti, ter pomoč pri množičnih migracijah in drugih katastrofalnih dogodkih, ta dogajanja pa postajajo iz dneva v dan pogostejša in intenzivnejša. Delo gasilcev bo postalo težje, nevarnejše, z več posredovanji ter več travmatičnimi izkušnjami, Slovenija pa svojo gasilsko službo v prvi vrsti še vedno gradi na prostovoljnih gasilskih društvih ter se požižga na pozive k povečanju števila poklicnih gasilcev. To je le še eden od primerov, ki kaže na namerno ignoriranje resnosti klimatskih sprememb ter na pričakovanja, da se bo za dobiček peščice z naravo na prvi bojni črti večina spopadala za minimalno plačo ali pa kar brez plačila.

Učinki okoljske krize ne bodo enoznačni, temveč nas bodo udarili na več ravneh. Lahko jih razdelimo na tri sklope.

Primarni učinki so posledica neposredne izpostavljenosti vedno višjim temperaturam ali fizičnim nevarnostim skrajnih vremenskih dogodkov. Vključujejo fizične poškodbe v primerih poplav, orkanov ipd. ter vročinski stres in z njim povezana stanja. Za posledicami slednjega bodo trpeli predvsem prebivalci mest, ki se segrevajo še hitreje od globalnega povprečja, starejši, revnejši brez klimatskih naprav ter tisti zaposleni, ki delo opravljajo na odprtem: kmetje, gradbinci, komunalni delavci, raznašalci hrane, poštarji in ne nazadnje gasilci.

Sekundarni učinki so rezultat uničenih ekosistemov in odnosov med vrstami. Vključujejo podhranjenost in lakoto v primerih slabih letin in poslabšanega stanja klavne živine ter izpostavljenost novim okužbam in boleznim ob spremembah, povezanih s prenašalci bolezni. Pri posledicah v tem sklopu bo trpelo vse človeštvo, a raziskave kažejo, da so na posledice uničevanja ekosistemov najmanj odporne staroselske družbe, ki jim že manjše spremembe v habitatu podrejo ustaljene načine pridobivanja in konzerviranja hrane.

Terciarni učinki so posledica razpada družbenih, političnih in gospodarskih sistemov. Vključujejo širok spekter fizičnih in psihičnih vplivov, izhajajočih iz negotovosti ob izgubi in spremembi delovnih mest, prisiljeni selitvi ali izpostavljenosti konfliktom (ki vedno pogosteje potekajo zaradi pomanjkanja hrane, vode, zemlje itd.). V svetu se tako povečuje število okoljskih migrantov, ki bežijo pred poplavami, sušami, cunamiji ter naraščajočo gladino morja, prav ta pa bo v prihodnjih desetletjih ob trenutni hitrosti taljenja zalog ledu v beg pognala na stotine milijonov prebivalcev obalnih mest širom sveta.

Ob tem obstajajo še učinki, ki niso neposreden rezultat okoljske krize, a so še kako povezani s fizičnimi in kemičnimi procesi naše, na fosilna goriva gnane ekonomije. Ti učinki so ogroženost zaradi vse hujše onesnaženosti zraka, vedno pogostejši potresi zaradi pridobivanja fosilnih goriv z metodo frackinga, onesnaženje pitne vode zaradi razlitij nafte, uničenje in preselitev celotnih vasi zaradi širjenja premogovnikov, izginjanje koralnega grebena in delovnih mest, vezanih na te čudovite ekosisteme, zaradi zakisljevanja oceanov, psihološke travme zaradi doživetja še nevidenih naravnih katastrof ter večja izpostavljenost UV-sevanju zaradi tanjšanja ozonske plasti.

Ob vsem naštetem vas torej vabimo, da se petkovega protesta udeležite kot naši Sozemljani, pa tudi kot predstavniki gasilske skupnosti, ki bo pri prilagajanju na podnebne spremembe nosila nesorazmeren delež odgovornosti. Še posebej nas bo veselilo, če se boste shoda udeležili kot delegacija, morda z zastavami oziroma transparenti, ki bodo predstavili tudi vašo perspektivo. Ob tem vas pozivamo, da nam pomagate pri opozarjanju na nujnost ukrepanja in proaktivnega delovanja znotraj vseh generacij in zaposlitvenih profilov. Brez normaliziranega delovanja v smeri prilagajanja na okoljsko katastrofo tudi v delavskih kolektivih bomo ostali prepuščeni nezdravnosti vlade in njenemu nadaljnjemu spodbujanju uničevanja planeta.

September 2019